

Yetiştirici Sınıf Öğretim Programının (YSÖP) Değerlendirilmesi

Mustafa CİNOĞLU^{1*}
H. İsmail ARSLANTAŞ^{**}
Mustafa DEMİR^{***}

Özet

Bu araştırmanın amacı, Gaziantep ilinde YSÖP sınıfı açılan bir ilköğretim okulunda program bittikten sonra, yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf içi uyum durumunu öğretmenler, öğrenciler ve kendileri tarafından değerlendirilerek YSÖP' ün etkililiğini öğrenmektir. Veriler katılımcı gözlem ve görüşme teknikleri ile toplanmıştır. Paydaş görüşlerinden elde edilen veriler nitel analiz yönteminin içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar paydaşlar için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Daha sonra analiz sonuçları birleştirilerek, paydaşların YSÖP öğrencilerinin uyum durumu konusundaki görüşleri belirlenmiştir. Öğrencilerin uyum durumlarını incelemek için paydaşlarla yapılan görüşmelerde ve gözlemlerde öğrencilerin okul, sınıf, arkadaş ve öğretmenleriyle uyum problemi yaşadıkları ortaya çıkmıştır. YSÖP programının ana amacının; bu öğrencilerin okula, sınıfa, arkadaşlarına ve öğretmenlerine uyumunu sağlamak olmasından dolayı, yapılan çalışmaların tam anlamıyla amacına hizmet etmediği ortaya çıkmıştır. Yapılan incelemelerde YSÖP sürecinde öğrencilerin okula uyumlarının sağlanması için birçok çalışma yapılmış fakat program bittikten sonra bu öğrencilerin diğer öğrenciler gibi okulu, sınıfı, arkadaşlarını ve öğretmenlerini benimseyeceği yanılıısına düşülerek yaşıt sınıflarında öğrencilerin uyumu için hiçbir etkinlik yapılmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: YSÖP, Yaşıt Sınıflarda Eğitim, Öğrenci Uyumu

Evaluation of Catch-up Education Program

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the integration status of students who have been attending classes with same age peers after catch-up education program in a primary school opened in Gaziantep according to views of stakeholders who are their teachers, classmates and themselves. By

* Yrd. Doç. Dr. Kilis 7 Aralık Üniv., M. R. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bl.

** Yrd. Doç. Dr. Kilis 7 Aralık Üniv., M. R. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bl.

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

the way, the effectiveness of catch-up education program is evaluated. The data was gathered via participatory observation and interviews. The data gathered from interviews with stakeholders were analyzed with technique of content analysis in qualitative method. The answers to open-ended questions were analyzed separately for the stakeholders. Then, by combining the results of the analysis, the stakeholders' opinions about integration of the students were determined. The interviews and participant observation indicated that the students have integration problems with their school, teacher, classroom and their classmates in their new peer aged classrooms after the catch-up education program. The main purpose of the catch-up education program is to adapt the students with their school, teachers, classroom and classmates but the study results show that the catch-up education program did not fully serve its purpose. Many activities have been done is to ensure students' adaptation to their school during catch-up education program but after this program, no adaptation activities have been done in their new peer aged classrooms.

Key Words: Catch-up Education Program, Peer Education, Students' Adaptation

Giriş

"Eğitim bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1974). Eğitimin hem bireye hem de topluma yönelik çeşitli işlevleri bulunmaktadır. Birey açısından eğitimin en önemli işlevinin, bireysel potansiyeli ortaya çıkarıp geliştirmek; toplumsal açıdan ise düzenin sağlanması ve refahın artırılmasını sağlamak olduğu söylenebilir. Ozankaya (1977) eğitimin görevlerini; bireyi daha yüksek sosyo-ekonomik standartlara ulaştırmak, toplum ve ülke olarak gelişmek, ilerlemek ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmek, gerçek demokratik toplumsal bir düzen sağlamak; doğal kaynakları kendi ve toplum yararına kullanabilen bireyler yetiştirmek olarak ifade etmektedir.

Yukarıda tarif edilen özelliklere uygun bireyleri yetiştirebilmek için özellikle öğretim sürecinde bireysel farklılıkların dikkate alınması önem arz etmektedir. Bu konuda Yalın (2008), eğitim düzeyi arttıkça, sorunlara bulunan çözümlerin zenginleşmekte, farklılıklara gösterilen saygı ve bireylerin topluma uyum sağlamalarının artmakta olduğunu belirtmektedir.

Eğitim, bireylere çevrelerinde oluşan değişmelere uyum sağlayabilmeleri için yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. Ereş (2007), eğitim sisteminin bu yükümlülüğünü yerine getirebilmesinin, hızla

değişen bilgi ve teknolojiye ayak uyduracak bir niteliğe erişmesi ile mümkün olacağını belirtmektedir. İnsanı, hem çevredeki değişmelere uyum sağlayacak hem de değişme yaratacak yeterliliğe ulaştırmak eğitimin görevi olunca, eğitim sisteminin sürekli bir değişme ve yenileşme içinde olması gerekmektedir.

Eğitimin bu görevini yerine getirebilmesi için öncelikle bireylere fırsat eşitliği sağlayacak şekilde bireylerin önündeki eğitimsel engellerin kaldırılması önem arz etmektedir. Ülkemizde Türk Milli Eğitim politikasını ve eğitim uygulamalarını belirleyen ulusal ve uluslararası düzeyde birçok yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Uluslararası sözleşmelerden İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948) ve UNICEF Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (1989) ikisinin de üzerinde hemfikir olduğu konu; temel eğitimin herkesin eşit olarak faydalanması gereken bir hak olduğudur.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 28. Maddesi eğitim hakkını biraz daha ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Bu maddeye göre;

Taraf devletler çocuğun eğitim hakkını kabul eder ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle ilköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler. Okula düzenli bir biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar. Eğitim alanında, özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünyadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine ve bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirir ve teşvik ederler.

Bu sözleşmelerin yanı sıra 2000 yılında düzenlenen Dünya Eğitim Forumunda 2015 yılına kadar tüm eğitim kademelerinde, cinsiyet eşitsizliğinin aşılması eşitliğin başarılması ve tüm çocukların ücretsiz, zorunlu ve kaliteli bir eğitime erişimleri hedeflenmiştir (MEB, 2011).

Dünya üzerinde gelişmiş birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de eğitim, devletin önem verdiği konular arasında ilk sırada yerini almıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren temel eğitim hakkı üzerinde durulmuş ve okuma yazma seferberliği ile ilköğretimde okullaşma oranlarını artırmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda ilköğretimin zorunlu ve ücretsiz olması, eğitimin fırsat eşitliği temeline dayalı olarak yürütülmesi anayasada, birçok kanun ve yönetmelikte yer almıştır (MEB, 1961 ve 1973).

16.8.1997 tarihli ve 4306 sayılı kanunla 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa getirilen değişiklikler sonucunda sekiz yıla çıkarılan zorunlu eğitimi tüm çocukların zorunlu eğitim çağında tamamlaması esastır.

İlköğretimin zorunlu ve ücretsiz olması ve 6-14 gibi sınırlı bir yaş grubunu kapsamamasına rağmen ülkemizde halen zorunlu öğrenim çağında olup öğrenimlerini yaşlıları ile birlikte zamanında yapamamış birçok çocuk bulunmaktadır. Bu durumun başlıca nedenleri olarak hızlı kentleşme ve göçten dolayı artan nüfusu karşılayacak okulların hemen yapılamaması; yerleşim yeri yakınında okul bulunmaması; ulaşım problemi, suçta sürüklenen ve çalışan çocukların sayıca artması; aile kurumunun zedelenmesi sonucu çocukların ortada kalması; yoksulluk ve törel nedenler söylenebilir.

IX. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan biri şu şekilde belirtilmiştir: "Temel eğitim döneminde çocuğu kendi yaş grubu içinde arkadaşları ile birlikte yetiştirme değişmez bir hedeftir; öğretmen, programlar, öğrenci akışını düzenleyen kurallar gibi unsurların hepsi değişkendir ve çocuğu yetiştirme görevinde araçtır."(MEB, 1974). Herhangi bir nedenden dolayı okula gelmeyen ya da sene kaybı yaşayıp yaşlıları ile aynı sınıfta bulunamayan öğrencilerin yukarıda ki Şura kararı ile çelişki oluşturduğu görülmektedir.

Bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için Milli Eğitim Bakanlığı, zorunlu eğitim çağında olup bir şekilde eğitimlerini yaşlıları ile sürdürememiş çocukların, okula erişim ve devamlarını sağlamak amacıyla "Baba Beni Okula Gönder, Haydi Kızlar Okula, Eğitime %100 Destek, Kardelenler, Ana Kız Okuldayız" gibi birçok eğitim kampanyaları ve çalışmalarını uygulamaya koymuştur.

Eğitime erişim ve devamların sağlanması için yürütülen çalışmalardan birisi de Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı (YSÖP)' dir. "Haydi, Kızlar Okula" Kampanyasının ara değerlendirme sonuçları ve uygulayıcı görüşleri, okula kazandırılan 10-14 yaş grubundaki çocukların okula devam ve uyum sorunları yaşadıklarını göstermiştir. Mevcut düzenlemeler ve yapılan çalışmaların da bu grubun ilköğretime kazandırılmasında yeterince etkili olmadığı, uygulayıcılar tarafından sıkça dile getirilmiştir. Çocukların okula erişiminin ve farklı yaş gruplarındaki çocukların, yaşlılarıyla birlikte okula devam ve uyumlarının sağlanması amacıyla geliştirilen YSÖP uygulamaya konulmuştur (Aydın, 2010).

Bu programla 30 Eylül 2008 tarihi itibariyle 10-14 yaş grubunda (01 Ekim 1994- 30 Eylül 1999 tarihleri arasında doğanlar) olup; okula hiç kayıt olmamış çocuklar, okulda kaydı bulunmasına rağmen devamsız durumdaki öğrencilerle çeşitli nedenlerle ilköğretime geç dâhil edilmiş ve okula devam etmekte olup akademik başarısızlık dışında bir nedenle yaşlılarından en az 3 sınıf geride olan öğrenciler YSÖP kapsamına alınmıştır.

Yetiştirici sınıf, çocuğun yaşına uygun olan sınıfa geçişini ve uyumunu sağlamaya yönelik olarak uygulanan bir geçiş programıdır. Bu programla öğrencilerin, eğitimlerini akranları ile birlikte devam edebilecekleri yeterlilikleri kazandırarak, ilköğretime devam ve uyumlarının sağlanması amaçlanmıştır.

YSÖP ile okula kazandırılan öğrencilerin eğitim durumlarına göre Yetiştirici Sınıflarda dört farklı program uygulanmaktadır;

- 1) Okuma yazma bilmeyen 10-14 yaş gurubundaki çocukların katılacağı 1-3A programı
- 2) Programı izleyecek düzeyde okuryazar olan 10-14 yaş gurubundaki çocukların katılacağı 1-3B programı
- 3) Yetiştirici 1-3B programını tamamlayan veya bu düzeyde eğitim almış olanların katılacağı 4-5 programı
- 4) İlköğretim 5. Sınıf programını tamamlamış olanların katılacağı 6-7 programıdır.

1-3A programı haftada 26 ders saati, 1-3B programı haftada 24 ders saati, 4-5 programı haftada 26 ders saati ve 6-7 programı da haftada 25 ders saati olacak şekilde planlanmıştır. Her program; zorunlu dersler (Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Trafik Güvenliği), rehberlik faaliyetleri, seçmeli dersler ve sosyal etkinlikler olmak üzere dört bölümden meydana gelmekte ve bu programların hepsinde de bu dersleri okutmak üzere 3 öğretmen görev almaktadır.

YSÖP Yönerge ve Uygulama Kılavuzundaki açıklamalara göre yetiştirici sınıf kapsamında belirlenen hedef öğrenci kitlesinden okula kazandırılan öğrencilerden okuma yazma bilmeyenler 1-3A programına kaydedilirken, diğer öğrenciler de kendi yaş ve durumuna uygun olarak açılmış YSÖP kapsamındaki bir programa kaydedilirler. Fakat yaşlılarından daha alt sınıflarda olmalarına rağmen, arkadaşlarına ve bulunduğu sınıfa uyum sağlayan öğrencilerin yetiştirici sınıf çalışmalarına yönlendirilmemesine özen gösterilir. YSÖP okula, sınıfa ve arkadaşlarına uyum sağlayamamış öğrencilerin daha da mağdur olmaması için yapılan bir programdır (MEB, 2010a: 21-23).

YSÖP, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 2008–2009 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulmuş ve tüm yurda yayılmıştır. Eylül 2008 tarihinden itibaren yapılan çalışmalar sonucunda 15.154 kız, 6.712 erkek toplamda 17.866 çocuk bu programa alınmış ve bunların 15.450'si programı bitirerek ilköğretime kazandırılmıştır (MEB, 2010b). YSÖP sonucunda önemli başarılar elde edilmesi hedeflenmiş ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar bu kapsamda bulunan öğrencilerin sayılarının eritilmesi planlanmıştır.

Bu çalışma Gaziantep ilinde YSÖP sınıfı açılan bir ilköğretim okulunda program bittikten sonra, yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf içi uyum durumunun öğretmenler, öğrenciler ve kendileri tarafından değerlendirilerek YSÖP' ün etkililiğini öğrenmek için yapılan bir durum çalışmasıdır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Gaziantep ilinde YSÖP sınıfı açılan bir ilköğretim okulunda program bittikten sonra, yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf içi uyum durumunun öğretmenler, öğrenciler ve kendileri tarafından değerlendirilerek YSÖP' ün etkililiğini öğrenmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. YSÖP okulda nasıl uygulanmaktadır?

2. Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden YSÖP öğrencilerinin sınıf içi uyum durumu paydaş görüşlerine göre nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada var olan durumu ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinin bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikleridir (Uzuner, 1999; Yıldırım ve Şimsek, 2005). Bu anlamda, nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları öznel görüş ve deneyimlere bağlı olarak ortaya çıkan anlamların sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen araştırma yöntemleridir (Ekiz, 2003). Bu açıklamalar ışığında yukarıda belirtilen araştırma sorularının cevaplanmasında, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışmasının uygun olacağına karar verilmiştir. Çünkü bu çalışmada YSÖP programının uygulandığı bir okulun seçilerek derinlemesine incelenmesi söz konusudur.

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Gaziantep ili Şehitkâmil ilçesinde YSÖP açılan 8 ilköğretim okulundan biri ulaşım ve bilgi toplama kolaylığı dikkate alınarak seçilmiştir. Bu okulda programa katılan öğrenciler, programda görev alan öğretmenler ve sınıf arkadaşları veri toplama kaynakları olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama ve Analiz

Araştırmacılardan biri araştırma yapılan okulda öğretmen olarak çalıştığından katılımcı gözlem yoluyla veri toplanmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılarak görüşme yoluyla da veri elde edilmiştir. Bu formda yer alan sorular şu alanları kapsamaktadır; a) Derslere katılım, b) Sınıf arkadaşları ile ilişki, c) Öğretmenlerle iletişim, d) Okul ve sınıfı benimseme. Paydaş görüşlerinden (öğrenci, öğretmen ve sınıf arkadaşları) elde edilen veriler nitel analiz yönteminin betimsel analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar paydaşlar için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Daha sonra analiz sonuçları birleştirilerek, paydaşların YSÖP öğrencilerinin uyum durumu konusundaki görüşleri belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde YSÖP' ün amaçlarına ulaşma durumu paydaş görüşlerine dayanılarak ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Aşağıda, katılımcıların görüşleri, yöneltilen sorulara göre verilmiştir. Araştırmaya Gaziantep ili Şehitkâmil ilçesinde yer alan ve Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı açılan bir ilköğretim okulunda görev yapan 15 branş öğretmeninden görüşmeyi kabul eden 12'si, programı bitirip yaşıt sınıfında devam eden 14 öğrenci ve bu öğrencilerin sınıf arkadaşlarından rastgele örnekleme yoluyla seçilen 30'u katılmıştır. Katılımcıların görüşlerindeki ortak temalar belirlenmiş ve benzer görüş belirtenlerin bir kısmının görüşlerine bulgular kısmında yer verilmiştir. Yapılan alıntılarının doğrudan kimlik belirtmemesi için katılımcı isimleri kodlanmış ve gerçek isimleri gizli tutulmuştur. Katılımcılar görüşme sırasına göre öğrenciler Ö1, Ö2...; öğretmenler M1, M2...; sınıf arkadaşları ise A1, A2... Kısaltmalarıyla verilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır.

1. YSÖP' ün Okuldaki Uygulanışı

YSÖP' ün nasıl uygulanacağı, ilgili mevzuatta ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olmasına rağmen her zaman resmi program ile uygulamadaki program arasında farklılıklar olması kaçınılmazdır. Bu farklılıkların nedenleri çevresel faktörler, uygulayıcıların nitelikleri ve öğrencilerin bireysel farklılıkları olarak sıralanabilir. Bu başlık altında YSÖP' ün seçilen okuldaki uygulanışı değerlendirilerek resmi YSÖP programıyla karşılaştırılması yapılmıştır. 2010-2011 eğitim- öğretim yılı itibarıyla, 10-14 yaş aralığında olup kendi yaşlıları ile aynı sınıfta olmayan, okula kayıtlı fakat devamsız durumunda olan ve herhangi bir nedenden dolayı okulla bir

ilişği olmayan 20 çocuk YSÖP' ün hedef kitesini oluşturmuştur. YSÖP kapsamında olan çocukların aileleri ile görüşülüp, çocukların programa devam etmeleri için aileler ikna edilmeye çalışılmış, çocukların okula devam edememe nedenleri ne olursa olsun bütün ihtiyaçlarının kaymakamlık tarafından giderileceği aileye taahhüt edilmiş ve ailesi ikna edilen 18 çocuğun programa kaydı yapılmıştır. Daha sonra kaydı yapılan her öğrenci, durumuna uygun YSÖP programına alınmıştır.

Belirlenen çocuklardan biri okuma yazma bilmediği için öncelikle okuma yazma bilmeyenlerin katılacağı 1-3A programına alınmış, bu öğrenci bu programı tamamladıktan sonra sırasıyla 1-3B ve 4-5 programına alınmış. Diğer 17 öğrenci de 5. Sınıf programını tamamladıkları için 6-7 programına alınmışlardır.

1-3A ve 1-3B haftada 30 ders saatinden 8 hafta, 4-5 ve 6-7 programları haftada 30 ders saatinden 10 hafta sürecek ve bütün programlar günlük en fazla 6 ders saati olacak şekilde planlanmış olup resmi programa ek olarak haftalık 2-3 ders saati fazladan eklenmiştir. Okulda uygulanan bu programlarda zorunlu derslerden Matematik, Türkçe ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi, seçmeli ders olarak da Bilişim Teknolojileri dersi açılmıştır. Bunların yanı sıra rehberlik faaliyetleri ve sosyal etkinliklerde yapılmış ve bu programların hepsinde de bu dersleri okutmak üzere 3 öğretmen görev almıştır.

Bu çalışmalar sonucu hedef kitlede yer alan 20 öğrenciden kaydı yapılan 18 öğrenciden 4'ü programa devam etmediği için programı tamamlayamamış, kalan 14'ünün ise ilköğretime erişimi ve yaşıt sınıflarında öğrenimlerine devamları sağlanmıştır. Ayrıca hedef kitlede olup nüfusa kayıtlı olmayan bir çocuğun kimliği çıkarılmış, 1-3A, 1-3B ve 4-5 programlarından faydalanması sağlanmış ve 6. Sınıf programını takip edebilecek düzeye geldiği için 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için yaşıtları ile aynı sınıfa kaydı yapılmıştır. İlköğretim 5. Sınıf programını tamamlamış diğer 17 çocuktan 6-7 programına devam eden 13'ü programı tamamlayarak 8. Sınıfa kayıt hakkı kazanmıştır. YSÖP' de devam zorunluluğu olduğu için diğer 4 öğrenci bu programı tamamlayamamışlardır.

YSÖP' ün temel amacı öğrencilerin sosyalleşmeleri ve okula uyumunu sağlamak olmasından dolayı günlük en fazla 3-4 saat öğretim etkinliklerine ayrılmış, kalan zamanlarda öğrencilerin okula uyumunu sağlayacak etkinlikler yapılmıştır. İnceleme yapılan okulda YSÖP' te görev alan öğretmenler YSÖP' teki öncelikli amacın öğretim etkinliklerinden ziyade çocukların okula devam ve uyumlarını sağlamak olduğunu belirtmişler ve YSÖP süresince bu öğrencilerin okula karşı olumlu bir tutum kazanmalarının sağlandığını vurgulamışlardır. YSÖP' te görev alan

öğretmenler çocukların okula uyumu ve devamı konusunda yapılanları şu şekilde ifade etmişlerdir: “Sürekli ders işlediğimiz zaman çocuklar okulda çabuk sıkılıyorlardı. Okuldan soğumasınlar diye onlarla ara sıra bahçede beraber top oynadığımız olmuştur.”, “ Ben bilişim teknolojileri ve Türkçe derslerine giriyordum. Sıkıldıklarında bilgisayardan oyun oynamalarına izin veriyordum. Bu da onların okuldan sıkılmalarına engel olmuştur.”, “Yapılan etkinliklerde bazı çocuklar hayatlarında ilk kez sinemaya gitmiş, bazıları da hayatlarında ilk kez pizza ve hamburger yemiştir. Bu etkinliklerle öğrencilerin okula uyumu ve devamı sağlanmıştır.”

2. Yaşıt Sınıflarında Öğrenimine Devam Eden Öğrencilerin Uyum Durumu

Öğrencilerin sınıf içi uyum durumunu araştırmak için derse katılım, sınıf arkadaşları ile ilişki, öğretmenlerle iletişim, okul ve sınıfı benimseme olmak üzere dört ana başlık altında sorular oluşturulup uzman görüşü de alınarak bir görüşme formu düzenlenmiştir. Görüşme yapılarak elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

2.1 Derslere Katılım

Yetiştirici Sınıf Öğretim Programından sonra yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin derse katılım durumlarını incelemek için öğrencilerin kendisi, öğretmenleri ve sınıf arkadaşları ile görüşmeler yapılmıştır. Bununla ilgili paydaş görüşleri, görüşme ve gözlemlerden elde edilen verilere dayalı analiz ve yorumlar şu şekildedir:

Öğrencilerin kendilerinin derse katılımları ile ilgili görüş ve düşünceleri

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin derse katılım düzeylerine ilişkin görüşmeler yapılmıştır. YSÖP öğrencileri yaşıt sınıflarında derse katılımları ile ilgili yaşadıklarını şöyle dile getirmiştir;

Derslere fazla alışamadım. YSÖP ile 5 ten 8 'e geçtiğim için 6 ve 7 deki konuları tam olarak anlayamadım. 8'e başladığımda kafam çok karıştı. Dersleri anlamada zorlanıyorum. Bu yüzden sınavlarım kötü geçiyor (Ö1). Hızlı işlenen bir sürü konu olduğu için derslerde zorlanıyorum. Kursta okuma ve yazmaya ağırlık verildi. Birden 6 ya geçince de çok zorlandım. Yazılılarım kötü geçiyor. Derslerde sıkılıyorum (Ö4).

Öğrencilerin derse katılım düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, kendi ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; çocukların ilköğretim birinci

kademeden ikinci kademeye bir kaç sınıf atlayarak hızlı bir geçiş yapmalarının, onlarda öğrenme eksikliği meydana getirdiği ve bu eksikliğin de onlarda çekingenlik ve başarısızlık oluşturduğu söylenebilir. Ayrıca her derse farklı bir öğretmenin girmesinin çocukların kafalarındaki sınıf ortamı ile çelişki oluşturduğu bu yüzden de derslere alışmakta güçlük çektikleri anlaşılmaktadır. Bu sebeplerden dolayı öğrencilerin ders ve sınıf içi etkinliklere katılımlarının olumsuz yönde etkilendiği söylenebilir.

Öğretmenlerin YSÖP öğrencilerinin derse katılımları ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencilerinin yaşıt sınıflarında derse katılımlarda yaşadıkları problemler öğretmenler tarafından şöyle dile getirilmiştir;

Bu öğrenciler genellikle sınıf içerisinde çok durgun, konuşurken sıkıntı çeken, arkadaşlarıyla ilişkilerinde sıkıntı yaşayan öğrencilerdir. Sınıf içerisinde bu öğrencilerin tartıştığı konular arkadaşları ile ilişkileri oluyor. Derslere katılımları neredeyse hiç yok gibi (M2). Derslere karşı ilgileri yok denecek kadar az. Genelde derste sessiz durup, daha çok çevreyi incelemekle uğraşıyorlar. Sorulan sorulara cevap vermiyorlar, yazı yazarken ve okurken zorlanıyorlar (M3).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin derse katılım düzeylerini belirlemeye yönelik görüşme bulguları, öğretmenlerin ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; öğrencilerde, hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersizliğinden kaynaklanan büyük bir çekingenlik ve özgüven eksikliği olduğu, bu yüzden de bu öğrencilerin ders ve sınıf içi etkinliklere katılımlarının oldukça az olduğu ve derse katılımlarda problemler yaşadıkları söylenebilir.

Sınıf arkadaşlarının YSÖP öğrencilerinin derse katılımları ile ilgili görüş ve düşünceleri

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin derse katılım düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, sınıf arkadaşlarının ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde bu konuyla ilgili aşağıda verilen öğrencinin ifadesi diğer öğrencilerin de görüşlerini özetler nitelikte olduğu söylenebilir. "Derslerde durumları kötü ve bilgileri kısıtlıdır. Sınıf karşısında çekingen davranıyorlar. Çok fazla kimse ile bir konu hakkında konuşmazlar"(A5). Sınıf arkadaşlarının görüşlerine göre bu öğrencilerin sınıfta çekingen tavırlar sergiledikleri, ders ile fazla ilgilenmedikleri, ders durumlarının diğer öğrencilere göre vasat durumda olduğu söylenebilir.

YSÖP öğrencilerinin derse katılım durumları kendileri, öğretmenleri ve arkadaşlarının görüşleri doğrultusunda analiz edildiğinde, bu öğrencilerin derse katılım ile ilgili ciddi sıkıntılar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu sıkıntının daha çok akademik özgüven eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü öğrencilerin kendileri ve öğretmenleri YSÖP'ün süre olarak yetersiz olmasından dolayı derslerin çok hızlı yürütülmesinin öğrencilerde ön öğrenme eksikliği oluştuğunu ifade etmektedirler.

2.2 Sınıf Arkadaşları ile İlişki

Yetiştirici Sınıf Öğretim Programından sonra yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf arkadaşları ile ilişki durumlarını incelemek amacıyla öğrencilerin kendisi, öğretmenleri ve sınıf arkadaşları ile görüşme yapılmıştır. Bununla ilgili paydaş görüşleri, görüşme ve gözlemlerden elde edilen verilere dayalı analiz ve yorumlar şu şekildedir:

YSÖP Öğrencilerinin Sınıf Arkadaşları ile İlişki Durumuna dair Kendi Görüşleri

YSÖP öğrencileri, yaşıt sınıflarındaki arkadaşları ile ilişki durumuna dair benzer görüşler dile getirmişlerdir. Bunlardan diğer öğrencilerin görüşlerini de yansıtan ikisi şu şekildedir:

İlk başlarda epey zorlandım. Kimse benimle tanışmadı ilk geldiğim zamanlar. Sonrasında 1-2 kişi geldi nereden geldiğimi sordular. Sınıfta çok arkadaşım yok. Sadece 2 kişi var (Ö3). Eski sınıftaki arkadaşlarımla vakit geçirmeyi daha çok seviyorum. Onları kendime daha yakın hissediyorum. Yeni sınıftaki arkadaşlarım bazen bana kötü davranıyorlar (Ö6).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf arkadaşları ile ilişki düzeylerine dair görüşme bulguları, öğrencilerin kendi ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; öğrencilerin yaşıt sınıflarına başladıkları zaman yeni arkadaşlarına alışmada güçlükler yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu öğrenciler arkadaş bulmada zorlandıklarını, yeni sınıftaki öğrencilerin kendilerini fazla benimsemediklerini, sınıftaki öğrencilerle fazla bir paylaşımlarının olmadığını belirtmektedirler. Yeni sınıflarındaki arkadaşlarını kendilerine fazla yakın hissetmediklerini bu yüzden de boş vakitlerinde yalnız kalmayı ya da eski arkadaşları ile vakit geçirmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bütün bu açıklamalardan YSÖP öğrencilerinin sınıf arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler kurmada zorlandıkları ve çekingenlik gösterdikleri anlaşılmaktadır. Bu duruma neden olarak, bu

öğrencilerin yeni arkadaşlarına ve sınıflarına yeterli bir oryantasyon yapılmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin YSÖP öğrencilerinin Sınıf Arkadaşları ile İlişki Durumu ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencilerinin sınıf arkadaşları ile ilişki durumunda yaşanan problemler hakkında öğretmenlerin ifadesi aşağıdaki iki öğretmen görüşü ile özetlenmektedir:

Bazı öğrenciler, bireysel olarak, arkadaşları olmadan çalışmalarını yapmakta sınıfta ve okulda arkadaşlarıyla ilişkileri ve geçirdikleri vakit düşük seviyede kalmaktadır (M1). Bu öğrencilerin arkadaşları ile iletişimi zayıf, daha çok yalnız kalmayı tercih ediyorlar (M9).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf arkadaşları ile ilişki düzeylerine dair görüşme bulguları, öğretmenlerinin ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrencilerin arkadaş bulmada zorlandıklarını, sınıf arkadaşları ile birlikte grup çalışmalarına katılmada isteksiz olduklarını, genelde yalnız kalmayı tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu öğrencilerin ikili ilişkilerinde diğer öğrencilere göre daha zayıf oldukları, yaşıt sınıflarındaki yeni arkadaşları ile biraz vakit geçirseler de genelde boş vakitlerinde yalnız kalmayı daha çok tercih ettikleri öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Bu verilere bakılarak öğrencilerin genel olarak arkadaşları ile iletişim ve ilişki sorunu yaşadığı söylenebilir.

Sınıf Arkadaşlarının YSÖP öğrencilerinin Kendileri ile İlişki Durumu ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencilerinin sınıf arkadaşları ile ilişki problemleri yaşadığını aşağıda verilen öğrencinin ifadeleri özetlemektedir. "Bizimle fazla iletişim kurmak istemiyorlar. Onlar yaklaşmayınca biz de fazla yaklaşmıyoruz onlara. Çok arkadaşları yok"(A7).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin sınıf arkadaşları ile ilişki düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, sınıf arkadaşlarının ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde görüşme yapılan öğrencilerin hemen hemen hepsinin benzer görüşler belirttikleri görülmektedir. YSÖP'le gelen öğrencilerin, yaşıt sınıflarındaki arkadaşları ile kaynaşma çabalarının olmadığı, sınıfta kendi hallerinde ve yalnız kalmayı tercih ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca sınıf arkadaşları, bu öğrencilerin davranışlarından dolayı onlarla iletişime geçme isteklerinin azaldığını belirtmişlerdir.. Bu görüşlere bakılarak öğrencilerle sınıf arkadaşları arasında iletişim ve uyum problemleri yaşandığı söylenebilir.

YSÖP öğrencilerinin sınıf arkadaşları ile ilişkileri kendilerinin, öğretmenlerinin ve arkadaşlarının görüşleri birlikte değerlendirildiğinde, bu öğrencilerin yeni geldikleri sınıflarda sınıf arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurmakta zorlandıkları anlaşılmaktadır.

2.3 Öğretmenlerle İletişim

YSÖP'den sonra yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin öğretmenlerle iletişim durumlarını incelemek için öğrencilerin kendisi, öğretmenleri ve sınıf arkadaşları ile görüşme yapılmıştır. Bununla ilgili paydaş görüşleri, görüşme ve gözlemlerden elde edilen verilere dayalı analiz ve yorumlar şu şekildedir:

YSÖP Öğrencilerinin Öğretmenleri ile İletişimi ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencileri, bu konudaki görüş ve düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

Öğretmenlerle herhangi bir konuda konuşmaktan kızar diye çekiniyorum. Biraz da utanıyorum. İlkokul öğretmenime anlatıyordum ama şimdiki öğretmenlerimle o kadar samimi değiliz. Bu yüzden fazla konuşmuyorum (Ö7). Öğretmenlerle benimle ilgili herhangi bir konuda konuşmayı tercih etmem. Ama Beden Öğretmeni ve Fen Bilgisi öğretmeniyile ile belki konuşabilirim. Çoğunlukla tercih etmem (Ö4).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin öğretmenleri ile iletişim düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, öğrencilerin ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; bu öğrenciler ders açısından biraz zayıf oldukları için öğretmenlerin tutumlarında bu durumun kendilerine olumsuz yönde etki ettiğini hatta birkaç öğretmen dışında öğretmenlerin kendilerini diğerlerine göre daha zayıf durumda gördüğünü düşünmektedirler. Öğrencinin kendi içinde geliştirdiği ve bazı öğretmenlerinin tutumları ile desteklenen bu düşüncenin, öğrencinin öğretmenini kendine yakın hissetmemesine ve öğrencinin öğretmenine karşı çekingenliğinin artmasına sebep olduğu söylenebilir.

Bu sebeplerden dolayı öğrenci kendisi ile ilgili herhangi bir problemi, özel bir durumu öğretmeniyile paylaşmaktan çekinmekte, sınıfta yaşadığı ve öğretmenine anlatması gereken basit bir problemini çekingenliğinden dolayı öğretmenine anlatamamakta, problemi çözemediği zaman kendi içinde büyümekte ve yaşadığı sıkıntıların öğrenciyi bazen okuldan bile soğutabildiği gözlemlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin bu öğrencilerle iletişim kanallarını yeterince açık tutmadıklarına ve öğrencilere

yeterli ilgiyi gösteremediklerine bağlanabilir. Oysa bu öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha fazla ilgi ve iletişime ihtiyaçlarının olduğu açıktır.

Öğretmenlerin YSÖP öğrencilerinin Öğretmenleri ile iletişimi ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencilerinin öğretmenleri ile iletişim düzeylerine dair görüş ve düşüncelerini açıklamada aşağıda verilen öğretmenin görüşü diğer öğretmenlerin de görüşlerini kapsayıcı niteliktedir.

Genelde sakın ve çekingen davranırlar. Soru sormaya korkuyor gibi görünüyorlar. Bir konuda herhangi bir şey bile söylerken sesleri çok az çıkıyor. Seslerinin çıkmasından bile endişe ediyorlar (M4).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin öğretmenleri ile iletişim düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, öğretmenlerinin ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; öğrencilerin, öğretmenlerle ilişkilerinde çekingen olduğu ve öğretmenlerle iletişim kurmaktan kaçındıkları, öğretmenlerle iletişime girmek için öğretmenlerin dikkatlerini çekecek herhangi bir davranışta bulunmamaya çalıştıkları, öğretmen iletişime geçmediği müddetçe öğretmenleri ile iletişime geçip de akıl danışma, kişisel bir sorun paylaşma gibi durumları olmadığı anlaşılmaktadır.

Sınıf Arkadaşlarının YSÖP öğrencilerinin Öğretmenleri ile iletişimi ile ilgili görüş ve düşünceleri

Sınıf arkadaşlarının YSÖP öğrencilerinin öğretmenleri ile iletişim düzeylerine dair görüş ve düşüncelerini şu öğrenci görüşü özetlemektedir: “Derslere fazla katılmıyorlar, öğretmenlerle iletişim durumları oldukça zayıf” (A9).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin öğretmenleri ile iletişim düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, sınıf arkadaşlarının ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; bu öğrencilerin öğretmen istemediği müddetçe konuşmadığı, derse katılmadığı, öğretmenlerinden çekindiği ve öğretmenlerle iletişimi yönünden zayıf olduğu sınıf arkadaşları tarafından ifade edilmiştir.

YSÖP öğrencilerinin öğretmenleri ile iletişimlerinin oldukça zayıf olduğu hususunda bütün paydaşların ortak görüşe sahip olduğu görülmektedir. Bu öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal giriş davranışlarının intibak yaptıkları sınıflardaki diğer öğrencilere göre oldukça düşük olması onların derslerde öğretmenleriyle iletişim kurmasını da engellemekte olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin kendi görüşlerinden

öğretmenlerinin bu öğrencilerle iletişim kurmada yeterli duyarlılığı göstermediği anlaşılmaktadır.

2.4 Okul ve Sınıfı Benimseme

YSÖP'den sonra yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin okul ve sınıfı benimseme durumlarını incelemek için öğrencilerin kendileri, öğretmenleri ve sınıf arkadaşları ile görüşmeler yapılmıştır. Bununla ilgili paydaş görüşleri, görüşme ve gözlemlerden elde edilen verilere dayalı analiz ve yorumlar şu şekildedir:

YSÖP Öğrencilerinin Okul ve Sınıfı Benimseme Durumu ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencileri, okul ve sınıfı benimseme düzeylerine dair görüş ve düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

Okuldan sonra ayakkabıcıda çalışıyorum. Orası zaten sıkı bir yer. Okulda da sıkı kurallara uymak istemiyorum. Bazen uymak zoruma gidiyor (Ö1). Okula gelmek ve derslere girmek bazen beni sıkıyor. Bu yüzden okulun hemen bitmesini istiyorum (Ö2).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin okul ve sınıfı benimseme düzeylerine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin görüşlerinin ortak noktaları şu şekildedir: Öğrenciler kendilerini yalnız hissettiklerini ve bundan dolayı okula karşı bir isteksizlik yaşadıklarını belirtmektedirler. Bu ortak görüşlerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerdeki bu yalnızlık hissini buldukları sınıfın içinde kendilerini birer yabancı gibi hissetmelerine neden olduğu, kendilerini buldukları sınıfın bir üyesi gibi hissetmelerinin önünde engel olduğu söylenebilir.

Bu öğrenciler buldukları sınıftan çok kendilerini eski sınıflarında görmek istemektedirler. Bu yüzden ne sınıf kurallarının ne de okul kurallarının bu öğrenciler için fazla bir anlam ifade etmediği anlaşılmaktadır. Bu öğrenciler kuralları benimsemeye çalışmamakla beraber kurallara aykırı davranmadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin YSÖP öğrencilerinin Okul ve Sınıfı Benimseme Durumu ile ilgili görüş ve düşünceleri

Öğretmenler, YSÖP öğrencilerinin okul ve sınıfı benimseme düzeylerine dair görüş ve düşüncelerini şu öğretmen görüşü tam olarak ifade etmektedir. "Devamsızlık konusu ailesinin desteği olanlarda az veya

yok. Sınıftan ve dersten kendilerini soyutluyorlar. Kurallara ise seslerini çıkarmadan uyum sağlıyorlar.”(M1).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin okul ve sınıfı benimseme düzeylerine ilişkin görüşme bulguları, öğretmenlerinin ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde; öğrencilerin ara sıra okulu aksatsalar da genel olarak devamsızlık sorunlarının olmadığı, fakat bu öğrencilerin kendilerini sınıftan soyutladığı, sınıfla kaynaşma ve sınıfı benimseme konusunda problemler yaşandığı vurgulanmaktadır.

Sınıf Arkadaşlarının YSÖP öğrencilerinin Okul ve Sınıfı Benimseme Durumu ile ilgili görüş ve düşünceleri

YSÖP öğrencilerinin okul ve sınıfı benimseme düzeylerine dair; şu öğrencinin ifadesi genel durumu özetlemektedir: “Bazen devamsızlık yapabiliyorlar. Çok fazla sınıfın bir üyesi gibi davranmıyorlar. Bizden uzak durmaya çalışıyorlar. Hep kendi hallerindedir (A7).

Yaşıt sınıflarında öğrenimine devam eden öğrencilerin okul ve sınıfı benimseme düzeyleri sınıf arkadaşlarının ifadeleri çerçevesinde incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılabılır: Bu öğrencilerin ara sıra devamsızlık yaptıkları, kendilerini sınıfın bir üyesi olarak görmedikleri ve bu yüzden sürekli olarak sınıf arkadaşlarından ayrı kalmayı tercih ettikleri görülmektedir. Sınıf ile ilgili herhangi bir konuda çok nadir görüşlerini belirttikleri, sınıfı fazla benimsememekle birlikte sınıf kurallarına uydıkları söylenebilir.

Bütün paydaşların görüşleri dikkate alındığında YSÖP öğrencilerinin YSÖP’ den sonra geldikleri sınıfları benimseyemedikleri anlaşılmaktadır. Bu veriler ışığında programın öğrencilerin okula ve buldukları sınıfı benimsemeleri konusunda yeterli katkıyı yapmadığı söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Okullaşma oranını artırmaya yönelik “Haydi kızlar okula”, “Sekiz yıllık kesintisiz eğitim”, “Taşınmalı eğitim”, “Yatılı okullar” vb. birçok çalışma yapılmasına rağmen ülkemizde halen binlerce çocuk çeşitli sebeplerle okula devam edememektedir. Bu olumsuzluğu ortadan kaldırmak için devlet çeşitli isimler altında projeler geliştirmiştir. Bunlardan biri de öğrencilerin eğitime erişim ve devamını sağlayıp, onların uyum içerisinde eğitimlerine devam etmelerini amaçlayan YSÖP’dir. Bu çalışma YSÖP’e katılan öğrencilerin uyumlarının incelenmesi için yapılmıştır. YSÖP öğrencilerinin uyum durumlarını araştırmak için; öğrencilerin derse katılım,

öğretmenleri ile iletişim, sınıf arkadaşları ile ilişki ve okul ve sınıfı benimseme olmak üzere dört ana başlık altında paydaş görüşleri alınmış ve yapılan analiz ve değerlendirmeler ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

YSÖP ile sınıf atlatılan öğrencilerin çoğunluğunun yeni sınıf ortamına alışamama, derse katılımlarında diğer arkadaşlarına göre daha pasif olma, hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersizliğinden kaynaklanan öz güven eksiklikleri ve çekingenliklerinin olması gibi nedenlerden dolayı öğrencilerin derse katılım düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Paydaş görüşleri incelendiğinde; bu öğrencilerin yaşıt sınıflarındaki sınıf arkadaşları ile iletişim kurmada problemler yaşadığı ve bu yüzden de genellikle yalnız kalmayı tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca yaşıt sınıflarında öğrenimlerine devam eden öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretmenlerini kendilerine çok yakın hissetmedikleri, kendileri ile ilgili herhangi bir durumu onlara anlatmaktan kaçındıkları, öğretmenleri ile iletişime geçmede problem yaşadıkları, genel olarak çekingen oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin davranışlarının, bu öğrencilerin kendilerine karşı geliştirdikleri düşüncelerde önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Bu öğrencilerin okulda ve sınıfta genel olarak yalnız oldukları, sınıfındaki diğer öğrencilerle ilişki düzeylerinin zayıf olduğu, kendilerini dışarıdan biri olarak gördükleri, arkadaşlarının da onların bu davranışlarından dolayı öğrencinin düşüncesini gerçekleştirir şekilde davrandıklarını anlaşılmaktadır. Okul ve sınıf kurallarına uyma yönünden problem yaşamamakla beraber okul ve sınıf içi kurallar geliştirmede etkin olmadıkları görülmüştür.

YSÖP öğrencilerinin YSÖP'den sonra geldikleri sınıfları benimsemedikleri anlaşılmaktadır. Programın öğrencilerin okula ve buldukları sınıfı benimsemeleri konusunda yeterli katkıyı yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin uyum durumlarını incelemek amacıyla paydaşlarla yapılan görüşmelerde öğrencilerin okul, sınıf, arkadaş ve öğretmenleriyle uyum problemi yaşadıkları ortaya çıkmıştır. YSÖP programının ana amacının; bu öğrencilerin okula, sınıfa, arkadaşlarına ve öğretmenlerine uyumunu sağlamak olmasından dolayı, yapılan çalışmaların tam anlamıyla amacına hizmet etmediği anlaşılmaktadır. Yapılan incelemelerde YSÖP sürecinde öğrencilerin okula uyumlarının sağlanması için birçok çalışma yapılmış fakat program bittikten sonra bu öğrencilerin diğer öğrenciler gibi okulu, sınıfı, arkadaşlarını ve öğretmenlerini benimseyeceği yanılığısına düşülerek yaşıt sınıflarında öğrencilerin uyumu için hiçbir etkinlik yapılmadığı ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Araştırmanın bulgu ve sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

1. YSÖP sürecinde öğrencilerin okula uyumunu sağlayacak birçok etkinlik yapılmış ve bu etkinliklerin öğrencilerin okula uyumlarına katkı sağladığı görülmüştür. Bu nedenle benzer etkinliklere YSÖP sonrası devam ettikleri yaşıt sınıflarında da sürdürülmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
2. YSÖP programını yürüten öğretmenlere öğrencilerle iletişim ve onların uyumlarına katkı sağlayabilmeleri için program öncesi ve uygulama sürecinde hizmet içi eğitim verilmeli ve rehberlik çalışması yapılmalıdır. Ayrıca bu programda görev alan öğretmenlerin motivasyonlarını arttırmak için maddi ödüller verilmelidir.
3. Öğrencilerin sınıf arkadaşları ile etkileşime geçirilmesi sağlanmalı, öğrenciler sık sık gurup çalışmasına yönlendirilmelidir.

Kaynakça

- Aydın, G. (2010). *Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı (YSÖP) Uygulama Sürecinin Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Öğrenci Tarafından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ekiz, D. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Ereş, F. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Maya Akademi.
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi. (1948). Haziran 11 2012 tarihinde <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf> adresinden alınmıştır.
- MEB. (1961). *İlköğretim ve eğitim kanunu*. Nisan 15 2012 tarihinde <http://\mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html> adresinden alınmıştır.
- MEB. (1973). *1739 sayılı Milli eğitim temel kanunu*. Mayıs 15 2012 tarihinde <http://\mevzuat.meb.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- MEB. (1974). *IX. Milli eğitim şurası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2011). *İlköğretime erişim ve devamın izlenmesi çalışmalarında kurumlar arası işbirliği protokolü*. Haziran 07 2012 tarihinde <http://ysop.meb.gov.tr/dosyalar/erisim%20ve%20devam/Protokol%20imzali%20hali.pdf> adresinden alınmıştır.
- MEB. (2010a). *YSÖP Yönerge ve Uygulama Kılavuzu*. Haziran 07 2012 tarihinde

<http://ysop.meb.gov.tr/dosyalar/ysop/Yonerge%20ve%20Kilavuz.pdf> adresinden alınmıştır.

MEB. (2010b). *Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı ile İlgili E-Okul Verileri*. Haziran 07 2012 tarihinde <http://ysop.meb.gov.tr/dosyalar/ysop/YSOP%20verileri.pdf> adresinden alınmıştır.

Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C.Resmi gazete*, 14574, 24 Haziran 1973.

Ozankaya, Ö. (1977). *Toplum bilimine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.

UNICEF. (1989). *Çocuk haklarına dair sözleşme*. Haziran 07 2012 tarihinde www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/137-160.pdf adresinden alınmıştır.

Uzuner, Y. (1999). *Niteliksel araştırma yöntemlerinin özellikleri, IV. ulusal eğitim bilimleri kongresinde sunulmuş bildiri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Yalın, A. (2008) *YSÖP rehber kitap*. Ankara: MEB Yayınları.

Yıldırım, A. & Simsek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.